

Ekspertutvalget for etter- og videreutdanning

Deres ref:

Vår ref: 207.01/JØ

Dato: 12.04.2019

Innspill til ekspertutvalget for etter- og videreutdanning

Akademikerne har bidratt med innspill underveis i prosessen gjennom møtene med partene. Vi ønsker likevel å understreke noen momenter som er særlig viktig for Akademikerne, våre 13 medlemsforeninger og 208 000 høyt utdannede medlemmer.

Den raske utviklingen og omstillingen i arbeidslivet har konsekvenser for alle arbeidstakere. Skal vi opprettholde vår velferd og konkurransekraft inn i fremtiden, må vi hele tiden tilegne oss ny og relevant kunnskap. En kompetansereform må favne alle, også de med høy utdanning.

Styrk tilbudssiden

Verken tilskuddordninger, skatteincentiver rettet mot virksomheter, eller individrettede tiltak, vil ha ønsket effekt dersom det ikke eksisterer lett tilgjengelige og relevante etter- og videreutdanningstilbud. Offentlig finansiering av utdanningsinstitusjonene bør være hovedsporet i utviklingen av kompetansereformen i Norge.

Vi mener vi kan legge til grunn at det viktigste for å få flere akademikere i alle sektorer til å ta etter- og videreutdanning er at det finnes fleksible tilbud som er innrettet slik at de kan tas samtidig som man er tilnærmet i full jobb, og at det er mulig å kombinere med familie og fritid. Samtidig er det viktig at det finnes relevante tilbud. En undersøkelse blant masterutdannede gjort av Respons Analyse for Akademikerne i 2018 viser at alle utdanningsgrupper opplever etter- og videreutdanningstilbudet i UH-sektoren som mangelfullt.

Etter- og videreutdanning er en del av UHs mandat, men har lenge vært et lite prioritert område for mange av institusjonene. Nå ser vi at institusjonene i stadig større grad har oppmerksomhet rettet mot dette og ønsker å bidra, men at rammebetingelsene er ikke gode nok, og at regelverket for finansiering av etter- og videreutdanning (egenbetalingsforskriften og BOA-reglementet) ikke er tilstrekkelig klart. Det er også behov for å vurdere hvordan incentivstrukturen i finansieringssystemet kan utformes slik at det gir sterkere incentiver til å satse på videreutdanning.

Utvalget bør ta til orde for at både regelverk og finansieringssystem må gjennomgå for å sørge for at det er i tråd med ambisjonene om et utdanningssystem som er rigget for å gjøre *Lære hele*

livet til en realitet. En slik utredning må sees i sammenheng med det pågående utvalget som gjennomgår lovverket for UH-sektoren, men bør skje i egen prosess.

Et supplement, og en løsning som vil være raskere å få på plass, er å gi et tilskudd til institusjoner og fagmiljøer som utvikler fleksible og målrettede kurs i tett dialog med arbeidslivet. Akademikerne foreslår derfor at det settes i gang en forsøksordning, hvor institusjoner som skal etablere nye etter- og videreutdanningstilbud, kan søke om midler til dette. Dette vil kunne bidra til å senke den økonomiske risikoen knyttet til utvikling av tilbud, og dermed bidra til å øke tilbudet.

Videre bør ordningen med tilskuddsmidler til fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse som kom i RNB 2018, og som ble styrket i statsbudsjettet for 2019, videreføres. Denne tilskuddsordningen kan evt. utvides til andre/flere områder som er av særlig stor betydning for samfunnet og være rettet mot samarbeidsprosjekter mellom arbeidsliv og utdanningsinstitusjoner.

Statsråd Nybø har lagt som premiss at endringer og nye tiltak ikke skal gå på bekostning av utdanningstilbudet for førstegangsstudenter og ikke true det generelle gratisprinsippet. Dette er viktig for Akademikerne.

Det skjer også mye kompetanseutviklingen i regi av profesjonsforeningene. Denne utdanningsvirksomheten er ikke viet særlig oppmerksomhet hittil. Det er viktig at man i arbeidet med kompetansereformen har et helhetlig blikk som også ivaretar og styrker profesjonsforeningenes rolle og ansvar som tilbydere. Mer konkret dreier det seg om å støtte opp under eksisterende ordninger for spesialisering og etterutdanning, finansielt og organisatorisk.

Incentiver for styrket etterspørsel

Det vil også være nødvendig å stimulere etterspørselssiden for å få flere til å både ville, og ha råd til, å ta etter- og videreutdanning. Her vil det være behov for en miks av virkemidler som både gir insentiver til privatpersoner som betaler for egen utdanning, bedrifter som dekker utdanningen for de ansatte, og selvstendig næringsdrivende som driver enkeltmannsforetak.

Tiltak rettet mot den enkelte arbeidstaker eller arbeidssøker

- Den enkelte får i dag ikke skattefradrag for å investere i egen kompetanse. Akademikerne mener at det må innføres et generelt eget skattefradrag for kostnader til etter- og videreutdanning til alle privatpersoner og selvstendig næringsdrivende. Fradraget må ikke inngå som del av minstefradraget.
- Lånekassens ordninger må tilpasses at folk står lengre i arbeid. Aldersbegrensningen på full støtte fra Lånekassen for de som fyller 45 år i løpet av utdanningsløpet bør avvikles.
- Videreutdanning må kunne kombineres med dagpenger på visse vilkår. En arbeidssøker må kunne ta inntil 20 studiepoeng uten å miste dagpengerettighetene, for å enklere komme i jobb igjen.

- Høyt utdannede trenger i økende grad etter- og videreutdanning for å stå i arbeid. NAV sitt tilbud til arbeidsledige med høy utdanning bør gjennomgås med tanke på hvilke tilbud NAV kan tilby høyt utdannede i omstillingssituasjoner.

Tiltak rettet mot virksomheter

Private og offentlige virksomheter må få rammevilkår som motiverer til å investere i de ansattes kompetanse, både i gode og dårlige tider.

Akademikerne støtter utprøving av en KompetanseFUNN-ordning med noen begrensninger. En slik ordning må være brukervennlig og forutsigbar, og støtte opp under allerede eksisterende ordninger.

Hvis man skal få full effekt av en eventuell KompetanseFUNN-ordning, må det også gjøres noe med undervisningsstrukturen slik at det blir enklere å kombinere med jobb gjennom for eksempel komprimerte moduler, fjernlæring og/eller deltidsopplegg.

Oppsummert

- Akademikerne mener oppbygging og styrking av tilbudssiden er det som er viktigst å satse på i arbeidet med en kompetansereform.
  - Vi foreslår at det igangsettes en forsøksordning, hvor institusjoner som skal etablere nye etter- og videreutdanningstilbud kan søke om midler til dette.
  - Det må gjøres en egen gjennomgang av regelverket og finansieringssystem for å sørge for at det er i tråd med ambisjonene om et utdanningssystem som er rigget for å gjøre *Lære hele livet* til en realitet.
  - Det bør vurderes særskilte tiltak for å utvikle studietilbud som er av særlig stor betydning for samfunnet og arbeidslivet.
  - Ordningen med tilskuddsmidler til fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse må videreføres.
  - Kompetansereformen må ha et helhetlig blikk som også ivaretar og styrker profesjonsforeningenes rolle og ansvar som tilbydere av spesialisering og etterutdanning.
- Det bør innføres et generelt skattefradrag for kostnader til etter- og videreutdanning til alle privatpersoner og selvstendig næringsdrivende. Fradraget må ikke inngå som del av minstefradraget.
- Aldersgrensene for redusert studiestøtte må heves fra 45 år.
- En arbeidssøker må kunne ta inntil 20 studiepoeng uten å miste dagpengerettighetene, for å enklere komme i jobb igjen.
- NAV sitt tilbud til arbeidsledige med høy utdanning bør gjennomgås med tanke på hvilke tilbud NAV kan tilby høyt utdannede i omstillingssituasjoner.
- Akademikerne støtter utprøving av en KompetanseFUNN-ordning med noen begrensninger.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Christine Meling
Organisasjonssjef

Joakim Østbye
Samfunnspolitisk seniorrådgiver